

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

1. ด้านกายภาพ

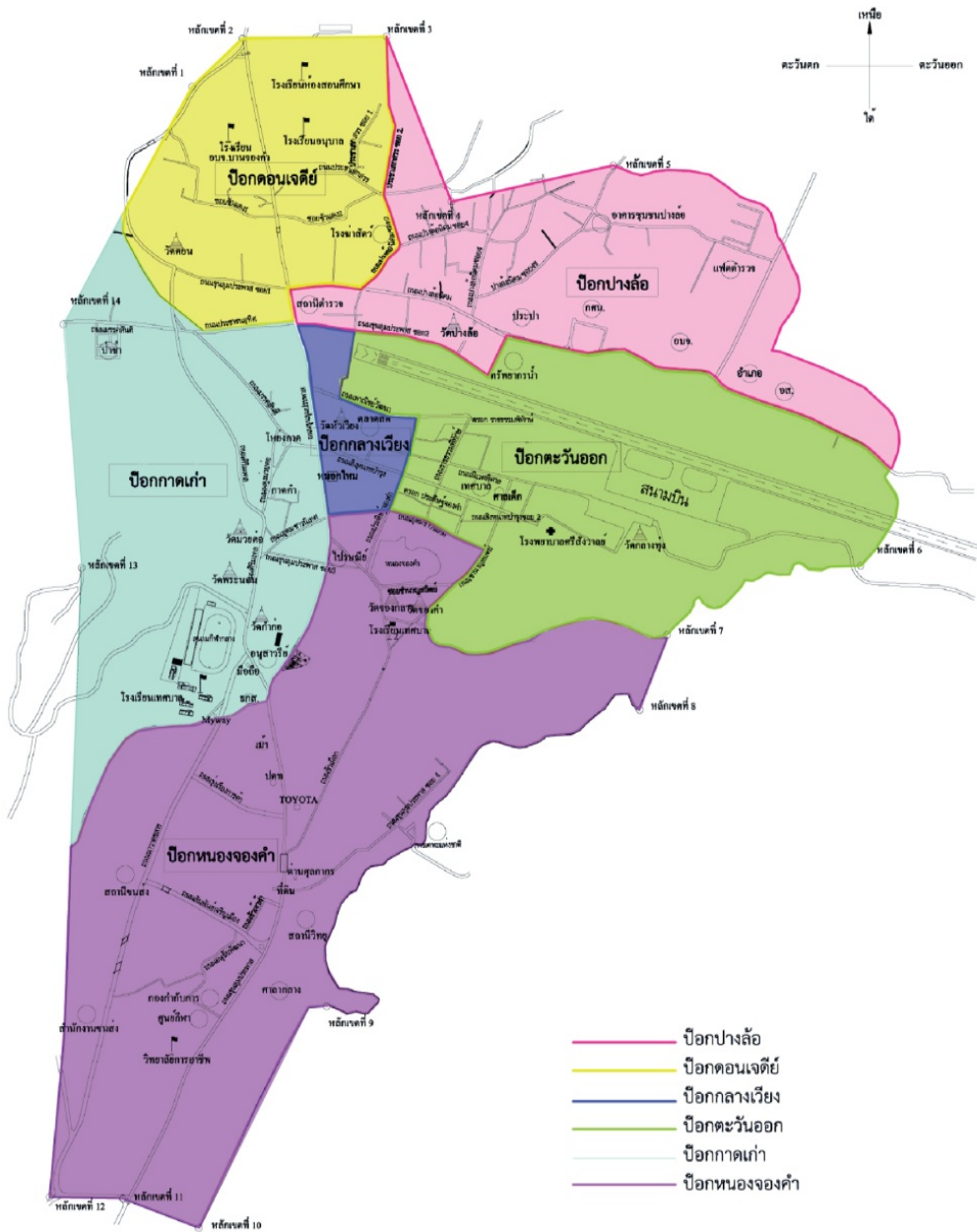
1.1 ที่ตั้งของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งของอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดน อยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือสุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 924 กิโลเมตร เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้รับการยกฐานะ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2479 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2479 สมัยนายกรัฐมนตรี พ.อ.พหลพลพยุหเสนา ตามมาตรา ๓ ให้จัดเขตชุมชนในบรรดาตำบลอันเป็นที่ตั้งศาลว่าการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเขตที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 ขึ้นเป็นเมือง มีฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีนามว่า “เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน” เดิมมีพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร และได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2513 ขนาดพื้นที่ 6 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตตำบลจองคำ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศเหนือ	จรดพื้นที่ โรงเรียนห่องสอนศึกษา ติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู
ทิศใต้	จรดทางแยกไปบ้านไม้แฉะ ติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู
ทิศตะวันออก	จรดสุดเขตสนามบิน ติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู
ทิศตะวันตก	จรดสันเขาพระธาตุดอยกองมู ติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู

ฐานข้อมูลแสดงตำแหน่งที่ตั้ง ชุมชนในเขตเทศบาลฯ

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ภูเขาและที่ราบในหุบเขา เช่นเดียวกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นเขาสูง ส่วนที่ราบมีลักษณะเป็นแอ่งในหุบเขา สูงเฉลี่ย 200-400 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งอยู่ในบริเวณข้างเคียงลำน้ำแม่ฮ่องสอน ล้อมรอบด้วยภูเขา โดยมีเส้นทางออกจากชุมชนแนวเหนือ-ใต้ คือเส้นทางสู่อำเภอยายและอำเภอยายวม (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 108) พื้นที่ภายในแอ่งกระทะมีลักษณะเป็นเนินสลับที่ราบ

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศค่อนข้างเย็น มีฤดูแล้งที่ยาวนาน และมีอากาศร้อนจัดในฤดูร้อน ทั้งนี้เนื่องจากตั้งอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลทะเล ฤดูกาลจำแนกออกได้เป็น 3 ฤดู คือ

1. ฤดูฝนเริ่มกลางเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ มีผลทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุก ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในเดือนสิงหาคม
2. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รับความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ทำให้อากาศหนาวเย็น จะมีหมอกมากในเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม
3. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวเดือนที่มี อากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน

1.4 ลักษณะของดิน

ในบริเวณตัวเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่าเป็นดินชุดท่าปาง จัดอยู่ในกลุ่มดิน Red-Yellow Podzolic ซึ่งเป็นพวกหินทรายและหินควอตซ์ไซต์ ซึ่งมักมีพวกหินฟิลไลต์และหินดินดานปะปนอยู่ด้วย วัตถุต้นกำเนิดดินเกิดจากการผุพังสลายตัวของหินที่กล่าวข้างต้น เป็นดินลึกแต่มีก้อนกรวดและเศษหินปะปนอยู่มาก ชั้นก้อนกรวดและเศษหินนี้อยู่ระดับตื้นกว่า 50 เซนติเมตร หรือมีกระจุกกระจายตั้งแต่ผิวดินลงไป มีลักษณะเหลี่ยมซึ่งแสดงการแตกสลายอยู่กับที่ เป็นดินที่มีการระบายน้ำดี ความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ปานกลางค่อนข้างเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณความหนาแน่นของก้อนกรวด ก้อนหินที่ปะปนอยู่ในเนื้อดิน ความสามารถในการอุ้มน้ำค่อนข้างต่ำ

2. ด้านการเมือง/การปกครอง

2.1 เขตการปกครอง

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนปางลือ
2. ชุมชนกาดเก่า
3. ชุมชนกลางเวียง
4. ชุมชนดอนเจดีย์
5. ชุมชนตะวันออก

6. ชุมชนหนองจอกคำ

รายละเอียด ตาม “พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2513 ”

มาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 2479 ตราไว้ ณ วันที่ 11 มีนาคม 2479 ให้กำหนดเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และได้รับการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเสียใหม่

ตามมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ให้ไว้ ณ วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2513 โดยกำหนดใหม่ ให้มีเขตดังนี้

ด้านทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนวัฒนาดำริปากเหนือ ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตอนแม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอน ตามแนวถนนระยะ 200 เมตร เลียบตามริมถนนวัฒนาดำริปากเหนือ ไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตอนแม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอน ปากตะวันตก

จากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนปางลือนิคม ซอย 2 ปากตะวันตก ห่างจากศูนย์กลางปลายถนนขลุ่ยประพาส ซอย 1 ก ตามแนวถนนปางลือนิคม ซอย 2 ระยะ 150 เมตร

จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นตรงไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่ริมน้ำพุฝั่งใต้ ตรงริมถนนปางลือนิคม ซอย ๔ ปากตะวันออก

จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนปางลือนิคม ซอย 4 ข ปากตะวันออก ห่างจากศูนย์กลางถนนปางลือนิคม ซอย 4 ค ตามแนวเส้นตรงตั้งฉาก ระยะ 125 เมตร

ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ 5 เป็นเส้นขนานกับถนนปางลือนิคม ซอย 4 ค และถนนปางลือนิคม ซอย 4 ง ระยะ 125 เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ แล้วต่อเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งได้ตั้งอยู่ริมห้วยริมฝั่งใต้

จากหลักเขตที่ 6 เลียบตามริมห้วยริมฝั่งใต้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่ฮ่องสอนฝั่งเหนือ

จากหลักเขตที่ 7 เป็นเส้นตรงไปทางทิศใต้ ตามแนวเส้นตั้งฉากกับริมแม่น้ำแม่ฮ่องสอน ถึงหลักเขตที่ 8 ซึ่งตั้งอยู่ริมลำเหมืองคอตีฝั่งใต้

จากหลักเขตที่ 8 เลียบตามริมลำเหมืองคอตีฝั่งใต้ ไปทางทิศตะวันตกและทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่ริมเหมืองคอตีฝั่งใต้ ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตอนแม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอน ตามแนวลำเหมืองระยะ 375 เมตร

จากหลักเขตที่ 9 เป็นเส้นขนานกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตอนแม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอนไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตอนแม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอน ตรงปากทางไปบ้านท่าโป่งแดงปากใต้ ตามแนวเส้นตั้งฉากกับทางหลวงแผ่นดิน ระยะ 210 เมตร

ด้านใต้ จากหลักเขตที่ 10 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 11 ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตอนแม่สะเรียง - แม่ฮ่องสอน พากตะวันตกตรงปากทางไปบ้านท่าโป่งแดงปากใต้

จากหลักเขตที่ 11 เลียบตามริมทางไปบ้านท่าโป่งแดงปากใต้ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 11 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากหลักเขตที่ 11 ตามแนวเส้นทางไปบ้านท่าโป่งแดงระยะ 200 เมตร

ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ 12 เป็นเส้นตรงไปทางทิศเหนือ ถึงหลักเขตที่ 13 ซึ่งตั้งอยู่บนดอยกองมู ตรงหมุดหลักฐานของกรมแผนที่ทหาร

จากหลักเขตที่ 13 เป็นเส้นตรงไปทางทิศเหนือ ถึงหลักเขตที่ 14 ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนสันติพากเหนือ ห่างจากศูนย์กลางซอยสันติ 1 ตามแนวถนน 300 เมตร

จากหลักเขตที่ 14 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ บรรจบหลักเขตที่ 1

3. ประชากร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ชุมชน	จำนวนประชากร(คน)			จำนวนครัวเรือน
	ชาย	หญิง	รวม	
ชุมชนกลางเวียง	167	205	372	349
ชุมชนกาดเก่า	839	845	1,684	695
ชุมชนหนองจองคำ	574	618	1,192	1,243
ชุมชนตะวันออก	759	817	1,576	695
ชุมชนดอนเจดีย์	478	480	958	587
ชุมชนปางลื้อ	823	787	1,610	1,100
รวม	3,640	3,752	7,392	4,669

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

กุมภาพันธ์ 2564

3.2 ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ช่วงอายุ	หญิง	ชาย	หมายเหตุ
อายุต่ำกว่า 18 ปี	1,195	867	2,062
อายุ 18-60 ปี	1,917	2,290	4,207
อายุมากกว่า 60 ปี	640	483	1,123
รวม	คน	คน	รวมทั้งสิ้น 7,392 คน

4.สภาพทางสังคม

4.1 การศึกษา

สถาบันการศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาลบรรณวิทย์ (รร.เอกชน)
2. โรงเรียนอนุบาลจรัสศรี (รร.เอกชน)
3. โรงเรียนเทศบาล ๒ เฉลิมพระเกียรติ (ระดับอนุบาล)
4. โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา)
5. โรงเรียนอบจ. บ้านจองคำ
6. โรงเรียนอนุบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
7. โรงเรียนห้องสอนศึกษา
8. วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอน
9. วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

4.2 สาธารณสุข

มีสถานบริการสาธารณสุขของรัฐในพื้นที่เทศบาล จำนวน 1 แห่ง คือโรงพยาบาลศรีสังวาลย์แม่ฮ่องสอน เป็นโรงพยาบาลทั่วไป และเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ขนาด 160 เตียง

และมีศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ให้บริการตรวจรักษาประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อีก 1 แห่ง

4.3 อาชญากรรม

1. สถานีตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 แห่ง

4.4. ยาเสพติด

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
2. โรงเรียนเทศบาล 3 แผนกประถมศึกษา
3. โรงเรียนเทศบาล 2 เฉลิมพระเกียรติ
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

4.5 การสังคมสงเคราะห์

1. ศูนย์บริการคนพิการ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
2. ศูนย์ช่วยเหลือประชาชน เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

5. ระบบบริการพื้นฐาน

5.1 การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการคมนาคมและขนส่งได้ 2 ทาง คือ ทางบก และทางอากาศ

๑. การคมนาคมทางบก

เส้นทางติดต่อระหว่างจังหวัด มีอยู่ 4 เส้นทาง คือ

- ทางหลวงหมายเลข 108 จากเชียงใหม่ผ่าน อำเภอฮอด อำเภอแม่สะเรียง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทาง 350 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง
- ทางหลวงหมายเลข 1095 จากเชียงใหม่ ผ่านอำเภอแม่แตง อำเภอปาย ถึงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง
- ทางหลวงหมายเลข 1085 จากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทาง 394 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง
- ทางหลวงหมายเลข 1263 จากเชียงใหม่ อำเภอแม่แจ่ม อำเภอขุนยวม อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 317 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง

เส้นทางติดต่อระหว่างอำเภอต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีดังนี้

๑. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอปาย	ระยะทาง	111	กิโลเมตร
๒. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอปางมะผ้า	ระยะทาง	64	กิโลเมตร
๓. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอขุนยวม	ระยะทาง	67	กิโลเมตร
๔. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอแม่ลาน้อย	ระยะทาง	134	กิโลเมตร
๕. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอแม่สะเรียง	ระยะทาง	164	กิโลเมตร
๖. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอสบเมย	ระยะทาง	192	กิโลเมตร

ทางรถโดยสารประจำทาง กรุงเทพฯ-แม่ฮ่องสอน มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศของบริษัท สมบัติทัวร์ ให้บริการทุกวัน ๆ ละ 3 เที่ยวต่อวัน ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถึงสถานีขนส่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทางรถประจำทาง เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน มีรถโดยสารประจำทางทั้งธรรมดาและปรับอากาศ ของบริษัท เปรมประชา ขนส่ง จำกัดวิ่งบริการ 2 เส้นทาง คือ

สายเชียงใหม่ – แม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอน (ทางหลวงหมายเลข 108) ตั้งแต่เวลา 06.30 – 21.00 น. บริการทุกวัน ใช้เวลาเดินทางถึงอำเภอแม่สะเรียง 4 ชั่วโมง ถึงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน 8 ชั่วโมง สายเชียงใหม่ – ปาย – แม่ฮ่องสอน (ทางหลวงหมายเลข 1095) ตั้งแต่เวลา 07.00–15.00 น. บริการทุกวัน ใช้เวลาการเดินทางประมาณ 6 ชั่วโมง

๒. การคมนาคมทางอากาศ

- ให้บริการเดินทางโดย บริษัทกานต์นิธิ เอวีเอชั่น จำกัด หรือสายการบินกานต์แอร์ (Kan Air) ให้บริการเที่ยวบินระหว่าง เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน โดยให้บริการทุกวันและ บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด หรือสายการบินบางกอกแอร์เวย์ (Bangkok Airways) ให้บริการเที่ยวบินระหว่าง เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ทุกวันเช่นกัน

5.2 การไฟฟ้า

ในเขตเทศบาลเมือง มีครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ทั้งสิ้น 3,781 ครัวเรือน ด้วยการให้บริการจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ข้อมูลจาก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาแม่ฮ่องสอน ณ เดือนตุลาคม 2564)

5.3 การประปา

ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ จำนวน 6,500 ครัวเรือนด้วยการให้บริการโดยการประปาส่วนภูมิภาค สาขาแม่ฮ่องสอน (ข้อมูลจาก การประปาส่วนภูมิภาค สาขาแม่ฮ่องสอน ณ เดือนตุลาคม 2564)

5.4 โทรศัพท์

ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีเครือข่ายให้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ได้แก่

1. บริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน)หรือ TOT
2. บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือ CAT
3. บริษัท ทริปเปิลที อินเทอร์เน็ต จำกัด(มหาชน)หรือ 3BB
4. บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)หรือ TRUE
5. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส หรือ AIS
6. บริษัท โทเทิลแอนด์คอมมูนิเคชั่น จำกัด หรือ DTAC

5.5 ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

มีการให้บริการไปรษณีย์ การสื่อสาร การขนส่ง และวัสดุหรือครุภัณฑ์ โดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อีกทั้งยังมีบริษัทเอกชนที่ให้บริการด้านนี้ ได้แก่ บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย)บริษัท J&T เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) บริษัท แฟลชเอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย)

6. ระบบเศรษฐกิจ

6.1 การเกษตร

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว กระเทียม ถั่วเหลือง ถั่วลิสง งาม และกะหล่ำปลี ในส่วนการเกษตรของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีการปลูกข้าวเป็นหลัก

6.2 การประมง

ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ไม่มีการทำประมง เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ไม่มีพื้นที่ติดแม่น้ำ หรือทะเล

6.3 การปศุสัตว์

ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนไม่มีการทำปศุสัตว์

6.4 การบริการ

มีการบริการธุรกิจต่างๆ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนี้

1. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	จำนวน	4	แห่ง
2. ร้านอาหาร	จำนวน	184	แห่ง
3. ร้านขายของชำ	จำนวน	88	แห่ง
4. เกสต์เฮ้าส์	จำนวน	46	แห่ง
5. ร้านขายยา	จำนวน	6	แห่ง
6. บริการซ่อมรถมอเตอร์ไซด์	จำนวน	13	แห่ง
7. บริการซ่อมรถยนต์	จำนวน	8	แห่ง
8. ร้านเสริมสวย	จำนวน	44	แห่ง
9. ร้าน ซัก อบ รีด	จำนวน	25	แห่ง
10. โรงสีข้าว	จำนวน	1	แห่ง
11. โรงผลิตน้ำดื่ม	จำนวน	2	แห่ง
12. ตู้หยอดเหรียญผลิตน้ำดื่ม	จำนวน	22	แห่ง
13. โรงฆ่าสัตว์ (สุกร)	จำนวน	1	แห่ง

6.5 การท่องเที่ยว

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของภาคเหนือ มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต กิจกรรม และงานประเพณีท้องถิ่นที่ยังคงได้รับการอนุรักษ์และจัดกิจกรรมเป็นประจำทุกปี เช่น ประเพณีปอยส่างลองหรือการบวชเณร ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ดหรือการแห่จองพารา ช่วงเทศกาลออกพรรษา

แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว ในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย วัดพระธาตุดอยกองมู วัดจองคำ-วัดจองกลาง วัดก้ำก้อ วัดหัวเวียง วัดพระนอน พิพิธภัณฑน์มีชีวิต ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัด

แม่ฮ่องสอน สวนสาธารณะหนองจองคำ ตลาดสดเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ตลาดสายหยุด) อุทยานการเรียนรู้แม่ฮ่องสอน

6.6 อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในเขตตำบลจองคำ มีโรงงานแต่ละจำพวก ดังนี้

1. โรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน
2. โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 2 โรงงาน
3. โรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 10 โรงงาน

6.7 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีการประกอบอาชีพรับราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ อาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ส่วนของกลุ่มอาชีพ มีการตั้งกลุ่มอาชีพประเภทสินค้าโอท็อป ได้แก่

1. นางเพ็ญจันทร์ พรสวรรค์ (เสื่อไต)
2. น้ามั่นงา ตรากล้วยไม้
3. ผลิตภัณฑ์ชุมชนดอนเจดีย์ (สมุนไพร)
4. ร้านป่าดอง (เสื้อผ้า)
5. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาสว่าง (ขนมงา)
6. กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลจองคำ
7. กลุ่มแม่บ้านเกษตรเมืองสามหมอก (ขนมงา)
8. โรสลามิน (สมุนไพร)

6.8 แรงงาน

ประชาชนในเขตพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ร้อยละ 37.22 ช่วยธุรกิจครัวเรือน ร้อยละ 1.28 นายจ้าง ร้อยละ 11.08 ลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 11.32 ลูกจ้างเอกชน และ 39.10 ทำธุรกิจส่วนตัว

7. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

7.1 การนับถือศาสนา

ศาสนสถาน ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีดังนี้

- 1) วัด จำนวน 11 แห่ง ได้แก่
 1. วัดพระธาตุดอยกองมู
 2. วัดพระนอน
 3. วัดม่วยต่อ
 4. วัดก้ำก่อ
 5. วัดจองกลาง
 6. วัดจองคำ
 10. วัดปางลื้อ
 11. วัดศิลาหลวง

7. วัดหัวเวียง
 8. วัดกลางทุ่ง
 9. วัดดอนเจดีย์
- 2) มัสยิด จำนวน 1 แห่ง ได้แก่
 1. มัสยิดนุรุดดีน
 - 3) โบสถ์ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่
 1. คริสจักรทาลิธาคุมิในเมือง
 2. คริสจักรสัมพันธ์แม่ฮ่องสอน
 3. คริสจักรไทยแม่ฮ่องสอน
 4. คริสจักรนานาชาติแม่ฮ่องสอน
 5. สถานประกาศแบ็บติสต์ร่วมพระคุณแม่ฮ่องสอน

การนับถือศาสนา

- ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ
- รองลงมานับถือศาสนาคริสต์
- และ อิสลาม

7.2 ประเพณีและงานประจำปี

เมืองแม่ฮ่องสอน มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ในแต่ละปีจะมีการจัดงานประเพณีที่สำคัญ ได้แก่

1. **ประเพณีปอยส่างลอง หรือประเพณีบรรพชาสามเณร** ตามประเพณีชาวไทยใหญ่ ซึ่งเชื่อว่าเป็นประเพณีที่ได้กุศลแรงกว่าการอุปสมบทพระภิกษุ จึงจัดอย่างยิ่งใหญ่ ในช่วงเดือนมีนาคม เมษายน และ พฤษภาคม เด็กที่จะบรรพชาเรียกว่า “ส่างลอง” จะโกนผมแต่ไม่โกนคิ้ว แล้วแต่งกายประดับประดาด้วยเครื่องประดับอันมีค่าเช่น สวมสร้อย กำไลแหวน และใช้ผ้าโพกศีรษะแบบพม่า สวมถุงเท้ายาวนุ่งโจงกระเบน ทาแป้งขาว เขียนคิ้วทาปาก ถ้าไม่มีม้าก็จะขี่คอคน ซึ่งเรียกว่า “พี่เลี้ยง” หรือ “ตะแปส่างลอง” แห่ไปตามถนนสายต่างๆ มีกลดทอง หรือ “ที่คำ” แบบพม่ากั้นกันแดด ปัจจุบัน ประเพณีนี้กำหนดให้เป็นการบรรพชาแบบสามัคคี คือ จัดการบรรพชาส่างลองจำนวนมากในคราวเดียวกัน ในช่วงต้นเดือนเมษายนของทุกปีทำให้ประเพณีปอยส่างลองในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความยิ่งใหญ่และงดงามเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

2. **ประเพณีออกพรรษา หรือ งานปอยเหลินสิบเอ็ด** เป็นประเพณีที่มีความสำคัญมากสำหรับชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยในเดือน 11 ระหว่างวันขึ้น 13 - 14 ค่ำ จะมีงานตลาดนัดขายของกันทั้งวันทั้งคืน ประชาชนจะไปซื้ออาหารและสิ่งของต่างๆ เพื่อไปทำบุญที่วัดในวันขึ้น 15 ค่ำ พอรุ่งเช้าของวันขึ้น 15 ค่ำ จะมีการตักบาตรเทโวที่วัดพระธาตุดอยกองมู และเดินลงมาตามบันไดซึ่งอยู่บริเวณเชิงเขา พระภิกษุสามเณรและประชาชนจำนวนมากจะเรียงรายสองข้างทาง เพื่อทำบุญตักบาตร ตอนกลางคืนตามบ้านเรือนและวัดต่างๆ จะมีการจุดประทีปโคมไฟ สว่างไสว มีการแห่ “จองพารา” หรือ “ปราสาทรับเสด็จพระพุทธเจ้า” ซึ่งตกแต่ง

ประดับประดาอย่างสวยงาม มีการแสดงการละเล่นพื้นเมืองและมหรสพ และ “หลู่เตนเห็ง” หรือการแห่เทียนพื้นเล่มด้วย

3. งานประเพณีลอยกระทง ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 หรือทางภาคเหนือเรียกว่า “ยี่เป็ง” โดยประชาชนจะทำกระทงเล็กๆ ไปลอยตามแม่น้ำ มีการประกวดกระทงใหญ่ ที่สวนสาธารณะหนองจองคำ มีมหรสพรื่นเริง นอกจากนี้ยังมีการลอยกระทงสวรรค์ ที่วัดพระธาตุดอยกองมูคือนำกระทงที่จุดประทีปโคมไฟผูกติดกับลูกโป่งลอยขึ้นไปในอากาศ กล่าวกันว่า การลอยกระทงสวรรค์นี้มีขึ้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแห่งแรก

4. ประเพณีการถวายข้าวยากู ภาษาไทใหญ่เรียกว่า “การถวายข้าวหย่ากู่” โดยชาวบ้านจะนำข้าวใส่นมเนย น้ำผึ้ง มาถวายวัด มักทำกันในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม

5. งานประเพณีวันวิสาขบูชา เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 12 ค่ำ จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 จะมีการตักบาตรในวันขึ้น 15 ค่ำและมีการขนทรายเข้าวัดหรือเรียกว่า ประเพณีก่อเจดีย์ทราย

7.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นชาวพื้นเมืองไทใหญ่ มีภาษาถิ่นที่ต่างจากภาษาไทย หรือภาษาเหนือ (คำเมือง) เรียกว่า ภาษาไต หรือ ภาษาไทใหญ่ มีการดำรงชีวิตโดยยึดเอาวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนความเชื่อและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกับประเทศพม่าโดยเห็นได้จากศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์อย่างยิ่ง

7.4 OTOP สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก มีหลายประเภทที่เป็นสินค้าโดดเด่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากงา เช่น ขนมงา น้ำมันงา หรือ งาแปรรูปต่างๆ และเสื่อไต กุบไต(หมวกสาน) สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทใหญ่

8. ทรัพยากรธรรมชาติ

1. น้ำ

แหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนใช้จากแม่น้ำแม่ฮ่องสอน โดยมีอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ มีการให้บริการน้ำประปาโดยการประปาส่วนภูมิภาคสาขาแม่ฮ่องสอนทั่วเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีแหล่งน้ำ โดยแยกเป็นประเภท ดังนี้

1. แม่น้ำ จำนวน 1 แม่น้ำ ได้แก่ แม่น้ำแม่ฮ่องสอน
2. ลำน้ำ จำนวน 1 ลำน้ำ ได้แก่ ลำน้ำปู้
3. สระ/หนอง/บึง จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ หนองจองคำ

2. ป่าไม้

ภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีป่าไม้แยกเป็นประเภท ดังนี้

1. พื้นที่ สปก. จำนวน 107 ไร่ 2 งาน 3 ตารางวา
2. พื้นที่ป่าไม้ถาวร จำนวน 101 ไร่ 3 งาน 96 ตารางวา
3. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 602 ไร่ 1 งาน 34 ตารางวา
4. พื้นที่ คทช. จำนวน 86 ไร่ 0 งาน 22 ตารางวา

3. ภูเขา

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ภูเขาและที่ราบในหุบเขา ส่วนที่ราบมีลักษณะเป็นแอ่งในหุบเขา สูงเฉลี่ย 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

4. ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในพื้นที่ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ ตามลำดับ และมีพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้แก่ ดิน น้ำ ต้นไม้ และอากาศที่ไม่มลพิษ และมีที่สาธารณะรวมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ของเมืองให้ร่มรื่นสวยงาม ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไป

9. อื่นๆ

ด้านการเมือง - การบริหาร

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นเทศบาลขนาดกลาง มีโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล
2. กองคลัง
3. กองช่าง
4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
5. กองการศึกษา
 - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
 - ศูนย์เยาวชน-ประชาชน เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
6. โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
 - โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ระดับมัธยมศึกษา)
 - โรงเรียนเทศบาล ๒ เฉลิมพระเกียรติ (ระดับอนุบาล)
 - โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (เทศบาล 3 แผนกประถมศึกษา)
7. สถานธนานุบาล

สถานที่ทำการเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นพื้นที่อาคารโรงพยาบาลของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเดิม และเป็นที่ราชพัสดุ อยู่ในการดูแลของกรมธนารักษ์ แปลงหมายเลขทะเบียนที่ มส.26 จำนวนเนื้อที่ 2-3-2.2 ไร่ พร้อมอาคารพัสดุ รวม 2 หลัง เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ขอใช้ที่ราชพัสดุตั้งแต่ปี 2538 และได้รับอนุมัติให้ใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุแปลงดังกล่าว โดยไม่มีเงื่อนไขระยะเวลา

ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ทรัพย์สินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

1. ที่ดินโรงเรียนเทศบาล สนามกีฬา 22 ไร่ 3 งาน 66 ตารางวา
2. ศาลาพักผ่อนเก่า 82.5 ตารางวา
3. ศาลเจ้าพ่อข้อมือเหล็ก 61.9 ตารางวา

โฉนด

1. โรงฆ่าสัตว์ พื้นที่ 1 ไร่ 3 งาน 4.5 ตารางวา
2. อาคารหมอกใหม่ (เดิมคือ ศูนย์วัฒนธรรมใต้รุ่ง) พื้นที่ 3 งาน 22.5 ตารางวา
3. อาคารชานกะเล (เดิมคือ กองการศึกษา) พื้นที่ 2 งาน 77.2 ตารางวา
4. อาคารพาณิชย์ ตลาดสด พื้นที่ 4 ไร่ 1 งาน 75.9 ตารางวา
5. ถนนพาณิชย์พัฒนา พื้นที่ 91 ตารางวา
6. ตัดถนนพาณิชย์พัฒนา (หัวถนน) พื้นที่ 24.5 ตารางวา
7. ตัดถนนพาณิชย์พัฒนา พื้นที่ 73.2 ตารางวา
8. ตัดถนนพาณิชย์พัฒนา พื้นที่ 1 งาน 1.1 ตารางวา
9. ตัดถนนสาย ค.พื้นที่ 21 ไร่ 2 งาน 29 ตารางวา
10. ตัดถนนตามแนวผังเมือง พื้นที่ 1 งาน 21 ตารางวา

ที่ราชพัสดุ ที่ตั้งสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พื้นที่ 2 ไร่ 3 งาน 2.2 ตารางวา

จำนวนนักเรียนในระดับช่วงชั้นของปีการศึกษา 2564 แยกเป็นดังนี้

ระดับชั้น	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
1. โรงเรียนเทศบาล 3 แผนก ประถมศึกษา			
ระดับประถมศึกษาปีที่ 1	25	25	50
ระดับประถมศึกษาปีที่ 2	35	39	74
ระดับประถมศึกษาปีที่ 3	41	40	81
ระดับประถมศึกษาปีที่ 4	52	34	86
ระดับประถมศึกษาปีที่ 5	37	30	67
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6	36	30	66
2. โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน			
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1	54	43	97
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2	52	55	107
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	57	56	113
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4	37	69	106
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5	26	59	85
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	32	61	93
3. โรงเรียนเทศบาล 2 เฉลิมพระเกียรติ	121	117	238
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	24	21	45
รวมทั้งสิ้น	629	679	1,308

ข้อมูล ณ เดือน ตุลาคม 2564